

Bruselj, 7. marec 2023
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Zadeva: Sklepi Sveta o spretnostih in kompetencah za zeleni prehod

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe Sveta, ki jih je Svet (izobraževanje, mladina, kultura in šport) odobril na seji 7. marca 2023.

Sklepi Sveta o spretnostih in kompetencah za zeleni prehod

SVET EVROPSKE UNIJE –

OPOZARJA na politično ozadje o spretnostih in kompetencah za zeleni prehod, kot je navedeno v prilogi k tem sklepom.

IZPOSTAVLJA, da je Evropski svet v sklepih z dne 9. februarja 2023¹ pozval k sprejetju odločnejših in ambicioznejših ukrepov, da bi se z izobraževanjem, usposabljanjem, izpopolnjevanjem in preusposabljanjem dodatno razvijale spretnosti, potrebne za zeleni in digitalni prehod, saj se bo le tako mogoče odzvati na izzive pomanjkanja delovne sile in preoblikovanja delovnih mest, tudi v smislu demografskih izzivov.

POZDRAVLJA predlagano pobudo za evropsko leto spretnosti 2023 in POUDARJA, da si je treba skupaj prizadevati za to, da bo preusposabljanje in izpopolnjevanje za zeleni prehod potekalo na socialno pravičen, vključujoč in pošten način ter da se bosta izboljšali konkurenčnost evropskih podjetij in odpornost evropske družbe.

PRIZNAVA NASLEDNJE:

1. Globalni izzivi, povezani z okoljem, podnebjem in biotsko raznovrstnostjo, zahtevajo takojšen globalen odziv. Zaradi zelenega prehoda in usmerjenosti k trajnostnosti, vključno s prehodom na podnebno nevtrarno gospodarstvo, bo treba našo družbo v številnih sektorjih temeljito preobraziti. Evropa mora uresničiti ambiciozne cilje glede okolja, podnebja in biotske raznovrstnosti, spodbujati rast, konkurenčnost in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, obenem pa varovati okolje in zagotoviti pravičen prehod na krožno gospodarstvo, ki bo bolj gospodarno z viri, in tako dajati zgled.

¹ Sklepi Evropskega sveta, sprejeti na izrednem zasedanju 9. februarja 2023 (EUCO 1/23).

2. Da bi Evropska unija ohranila konkurenčno prednost pri tehnologijah za zeleni prehod in trajnostni razvoj, mora znatno povečati obsežen razvoj, uvajanje in predstavitev novih tehnologij v vseh sektorjih in na celotnem enotnem trgu ter tako zgraditi nove inovativne vrednostne verige. Nastajala bodo nova „zelena delovna mesta“, nekatera bodo nadomeščena, druga pa na novo opredeljena, zaradi česar bo potreben drugačen nabor spretnosti.
3. Ključno je graditi na sodelovanju širše družbe pri zelenem prehodu in trajnostnem razvoju in ozaveščenosti o njiju. Temeljni element, ki bo olajšal zeleni prehod in trajnostni razvoj, je pridobivanje ključnih kompetenc v okviru vseživljenjskega učenja, tudi v zgodnjem otroštvu, in to bi bilo treba upoštevati na vseh ravneh in v vseh vrstah izobraževanja, usposabljanja in učenja. Pomemben je celostni institucionalni pristop k trajnostnosti, ki vključuje vsa področja delovanja. Na podlagi Priporočila Sveta z dne 16. junija 2022 o učenju za zeleni prehod in trajnostni razvoj² si je treba nujno prizadevati za podporo sistemom izobraževanja in usposabljanja pri razvijanju spretnosti in kompetenc za zeleni prehod.
4. Spretnosti, kompetence in nabori spretnosti, ki so potrebni za zeleni prehod, so raznoliki, poleg tega pa nastajajo vedno novi in se še opredeljujejo. V skladu z Evropskim okvirom kompetenc za trajnost GreenComp³ „kompetence za trajnostnost“ vključujejo znanje, spretnosti in odnose, ki jih potrebujejo učeči se vseh starosti za trajnostno življenje, delo in delovanje. „Zelene spretnosti“ pomeni strokovne spretnosti, ki so v vseh sektorjih in na vseh ravneh trga dela potrebne za zeleni prehod, tudi ustvarjanje novih zelenih delovnih mest. Povezane so tudi s prečnimi spretnostmi, ki so potrebne za kritično mišljenje, sistemsko mišljenje, reševanje problemov in inovacije.

² UL C 243, 27.6.2022, str. 1.

³ Evropska komisija, Skupno raziskovalno središče, GreenComp, Evropski okvir kompetenc za trajnostnost, Urad za publikacije Evropske unije, 2022.

5. Zeleni prehod bo uspešen le, če bo imela EU za to usposobljeno delovno silo. Kot je navedeno v sporočilu Komisije z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“⁴, se je pomanjkanje delovne sile, kot je razvidno iz stopnje prostih delovnih mest, v sektorjih, ki veljajo za ključne za zeleni prehod, med letoma 2015 in 2021 podvojilo, vse večje pa je tudi povpraševanje po tehničnih spretnostih, potrebnih za zeleni prehod. Za prehod na sodobno in konkurenčno gospodarstvo, ki je gospodarno z viri, bodo nujno potrebne zelene spretnosti ter izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile. Politike glede začetnega in nadaljnega, formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja ter naložbe, usmerjene v spretnosti in kompetence za zeleni prehod, so ključne za prihodnjo odpornost in blaginjo Evrope.
6. Začetno in nadaljnje poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje ter učenje odraslih imajo ključno vlogo pri odzivanju na dejstvo, da je treba ustaviti podnebne spremembe in se jim prilagoditi, zaustaviti in obrniti trend izgubljanja biotske raznovrstnosti ter izpeljati zeleni prehod z opremljanjem mladih in odraslih s spretnostmi in kompetencami, ki jih potrebujejo za uspeh na razvijajočem se trgu dela in v družbi, ter s prispevanjem k razvoju zelenih rešitev s tehnološkimi in socialnimi inovacijami. Začetno in nadaljnje poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje lahko z nadenacionalnim sodelovanjem, na primer prek zavezništev evropskih univerz in centrov poklicne odličnosti, dodatno prispevata k zelenemu prehodu in trajnostnemu razvoju.
7. Sistemi poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter visokošolski sistemi lahko z odzivanjem na potrebe različnih tipov učečih se in trga dela pospešujejo zaposljivost, socialno vključenost, socialno kohezijo in enakost spolov, spodbujajo preusposabljanje in izpopolnjevanje, tudi s prožnimi in prilagodljivimi priložnostmi za vseživljenjsko učenje, ter prispevajo tudi k številčnejši kvalificirani delovni sili. V povezavi s tem in glede na nacionalne okoliščine se lahko z učenjem odraslih poveča tudi vključenost odraslih v stalno poklicno usposabljanje v skladu s potrebami po izpopolnjevanju in preusposabljanju za zeleni prehod.

⁴ COM(2023) 62 final.

SE STRINJA z naslednjim:

1. Za prilagoditev začetnega in nadaljnega poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, visokošolskega izobraževanja in učenja odraslih, tako da bodo podpirali zeleni prehod, je treba evidentirati sedanje in prihodnje potrebe po spretnostih, vključno z opredelitvijo novih profilov delovnih mest ter naborov spretnosti, strokovnih potreb in vrzeli v spretnostih. Sodelovanje med (javnimi in zasebnimi) izvajalci izobraževanja in usposabljanja, javnimi organi, raziskovalnimi organizacijami, zavodi za zaposlovanje, socialnimi partnerji, podjetji in drugimi relevantnimi deležniki na nacionalni in regionalni ravni je bistveno za opredelitev teh na novo nastajajočih potreb po spretnostih na trgu dela. Poleg tega se lahko s pomočjo spremljanja prehoda učečih se na trg dela, denimo s spremljanjem diplomantov, pridobijo informacije, na primer o usklajevanju povpraševanja s ponudbo na trgu dela ter ustreznosti pridobljenih spretnosti in kompetenc.
2. Orodja za zbiranje podatkov o spretnostih so lahko v dodatno pomoč pri opredeljevanju sedanjih in prihodnjih potreb po spretnostih. V zvezi s tem lahko taksonomija spretnosti za zeleni prehod v evropski klasifikaciji spretnosti, kompetenc, kvalifikacij in poklicev (ESCO)⁵ prispeva k skupnemu razumevanju, katere spretnosti so potrebne za uspešen zeleni prehod na trgu dela, ter na primer olajša mobilnost učečih se in delavcev v EU. Ta orodja lahko državam članicam ter izvajalcem izobraževanja in usposabljanja tudi pomagajo opredeliti zelene elemente, ki bi bili lahko del začetnega in nadaljnega poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ali visokošolskih kvalifikacij in učnih priložnosti, pa tudi učenja odraslih.
3. Ker se zaradi zelenega prehoda spreminjajo profili delovnih mest in nastajajo novi poklici, je nujno treba zagotoviti, da bodo začetno in nadaljnje poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje in učenje odraslih vsebinsko posodobljeni in relevantni. Poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje bi bilo treba, kadar je to ustrezno in popolnoma v skladu z institucionalno avtonomijo in akademsko svobodo, ustrezno revidirati z uvedbo novih kvalifikacij ali vključitvijo zelenih spretnosti v obstoječe kvalifikacije.

⁵ ESCO (evropske spretnosti, kompetence, kvalifikacije in poklici) je evropska večjezična klasifikacija spretnosti, kompetenc in poklicev.

4. Izobraževanje in usposabljanje bi morala ustrezati potrebam tistih, ki vstopajo v začetno izobraževanje in usposabljanje, ter posameznikov, ki morajo posodobiti svoje spretnosti in kompetence zaradi potreb trenutnega delovnega mesta ali prehoda na novo delovno mesto in v rastoče sektorje. Zato morajo države članice ter izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter visokošolske ustanove razmisliti o tem, kako naj zagotovijo inovativne in prožne priložnosti za učenje zelenih spretnosti, tudi na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike (STEAM), po možnosti z razvojem majhnih in prilagojenih učnih modulov, na podlagi katerih se med drugim lahko pridobijo mikrodokazila. Poleg tega je treba razviti tudi priložnosti za učenje odraslih na sekundarni in terciarni ravni, med drugim s prožnimi učnimi potmi, ki omogočajo posodabljanje, širjenje in poglobljanje kompetenc. Pozornost bi bilo treba nameniti tudi vrednotenju in priznavanju predhodno pridobljenega znanja na delovnem mestu in spretnosti, odvisno od nacionalnega okvira, certificiranju ali potrjevanju ustreznih spretnosti in kompetenc. Učenje na delovnem mestu, vključno s pripravništvom in vajeništvom, sicer olajšuje prehajanje na trgu dela, toda najti ustrezna delovna mesta v hitro nastajajočih panogah in podjetjih, ki se morajo prilagoditi novim okoliščinam, je lahko izziv. Zato so potrebni alternativni načini za zagotavljanje učnih priložnosti na delovnem mestu, da bi učečim se pomagali pridobiti nove zelene spretnosti.

5. Učitelji in mentorji v začetnem in nadaljnjem poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju, visokošolskem izobraževanju in učenju odraslih imajo odločilno vlogo pri zelenem prehodu, saj učečim se predajajo najsodobnejše poklicne, tehnične in druge spretnosti in kompetence, ki so potrebne v na novo nastajajočih zelenih panogah in za odzivanje na spreminjajoče se potrebe v obstoječih panogah. Zato je bistveno še naprej razvijati in posodabljati znanje, spretnosti in kompetence učiteljev, mentorjev in drugih strokovnih delavcev s podpiranjem priložnosti za stalni profesionalni razvoj, ovrednotenjem vključenosti v izobraževalne dejavnosti, usmerjene v razvijanje spretnosti in kompetenc za zeleni prehod, v poklicnih poteh, ter spodbujanjem sodelovanja in vzajemnega učenja med izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, visokošolskimi ustanovami, raziskovalnimi organizacijami, podjetji in drugimi deležniki. Za krepitev in podpiranje tega razvoja je odločilno tudi vodenje v organizacijah za izobraževanje in usposabljanje.
6. Potrebni so ciljno usmerjeni ukrepi, da bi mlade in odrasle, ne glede na spol in socialno-ekonomsko ozadje, tudi mlade in odrasle s podeželskih in oddaljenih območij, kot so najbolj oddaljene regije EU, prepričali, naj izkoristijo priložnosti za učenje zelenih spretnosti. To po potrebi in popolnoma v skladu z institucionalno avtonomijo in akademsko svobodo vključuje odpravo obstoječih ovir in preprek za vse vrste učenja, kot so težave, povezane z mobilnostjo, dostopnostjo, neenakostjo spolov in stereotipi, svetovalnim delom, terenskim delom, finančno podporo posameznikom, podpornimi storitvami za učeče se in priznavanjem predhodno pridobljenega znanja. Z učinkovitimi sistemi vseživljenjskega svetovanja, podprtimi z začetnim in nadaljnjim izobraževanjem in usposabljanjem svetovalnih in drugih strokovnih delavcev, ki se ukvarjajo s svetovalnim delom, bi bilo treba v enaki meri spodbujati in podpirati vključenost žensk in moških.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, naj ob ustreznem upoštevanju institucionalne avtonomije in akademske svobode ter v skladu z nacionalnimi okoliščinami zgoraj navedeno upoštevajo pri:

1. nadaljnem razvijanju ključnih kompetenc in kompetenc za trajnostnost v okviru vseživljenjskega učenja, tudi v zgodnjem otroštvu, na vseh ravneh in v vseh vrstah izobraževanja, usposabljanja in učenja⁶;
2. razvoju sistemov začetnega in nadaljnega poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter visokošolskih sistemov in ponudb izobraževanja za zeleni prehod, pa tudi učenja odraslih, na primer z mikrodokazili;
3. vključevanju izvajalcev izobraževanja in usposabljanja, raziskovalnih organizacij, delodajalcev, socialnih partnerjev in drugih relevantnih deležnikov v skupno opredeljevanje potreb po preusposabljanju in izpopolnjevanju za zeleni prehod, tudi z javno-zasebnim sodelovanjem;
4. podpiranju in spodbujanju izvajalcev začetnega in nadaljnega poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, visokošolskih ustanov in organizacij za učenje odraslih pri razvoju in zagotavljanju učnih priložnosti za zeleni prehod, vključno z učnimi priložnostmi na področjih STEAM;
5. podpiranju učiteljev, mentorjev, strokovnih delavcev, svetovalnih delavcev in vodstev pri pridobivanju in posodabljanju znanja, spretnosti in kompetenc, potrebnih za prispevanje k zelenemu prehodu in trajnostnemu razvoju, s spodbujanjem začetnega usposabljanja in stalnega profesionalnega razvoja;

⁶ V skladu s Priporočilom Sveta z dne 16. junija 2022 o učenju za zeleni prehod in trajnostni razvoj ter Priporočilom Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (UL C 189, 4.6.2018, str. 1).

6. spodbujanju in podpiranju posameznikov, da izkoristijo priložnosti za učenje, izpopolnjevanje ali preusposabljanje, tako v formalnem kot neformalnem izobraževanju, pa tudi v mobilnosti za zeleni prehod;
7. uporabi razpoložljivih orodij EU in nacionalnih orodij ter programov financiranja, kot sta Erasmus+ in ESS+, za podporo razvoju spretnosti in kompetenc za zeleni prehod, vključno z izmenjavo dobrih praks in dejavnostmi vzajemnega učenja.

POZIVA KOMISIJO, naj ob ustreznem upoštevanju subsidiarnosti in nacionalnih okoliščin te sklepe upošteva pri:

1. spodbujanju vzajemnega učenja in izmenjave dobrih praks glede spretnosti in kompetenc za zeleni prehod med državami članicami, socialnimi partnerji, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, raziskovalnimi organizacijami, panogami in drugimi relevantnimi deležniki;
2. podpiranju transnacionalnega sodelovanja in izmenjave dobrih praks, povezanih z razvijanjem spretnosti in kompetenc za zeleni prehod, vključno z izmenjavami študentov in strokovnih delavcev v okviru programa Erasmus+ ter sodelovanjem med ustanovami za izobraževanje in usposabljanje, kot so zavezništva evropskih univerz in centri poklicne odličnosti;
3. vključevanju izvajalcev izobraževanja in usposabljanja, panožnih ekosistemov, socialnih partnerjev in vseh relevantnih deležnikov, tudi na regionalni in lokalni ravni, v skupno opredeljevanje potreb po preusposabljanju in izpopolnjevanju za zeleni prehod v okviru pakta za spretnosti;
4. nadaljnjem razvoju dokazne podlage za razvoj spretnosti in kompetenc za zeleni prehod, tako da sodeluje s Cedefopom in drugimi relevantnimi organizacijami, ne da bi pri tem nastale nove obveznosti poročanja ali dodatno breme za države članice;

5. nadaljnjem prizadevanju, skupaj s Stalno skupino za kazalnike in merila, za razvoj možnih kazalnikov ali trajnostnih ciljev na ravni EU, vključno z okolju prijaznejšimi sistemi izobraževanja in usposabljanja;
 6. nadaljnjem spodbujanju obstoječih orodij in programov EU za podporo razvoju spretnosti in kompetenc za zeleni prehod, pri tem pa tesno sodeluje z državami članicami;
 7. izvajanju in pripravi pobud, katerih cilj je izboljšati konkurenčnost Evrope in njeno pripravljenost za prihodnost ter podpirati države članice pri uspešnem zelenem prehodu v izobraževanju in usposabljanju oziroma z njuno pomočjo.
-

Politično ozadje

1. Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, UL C 189, 4.6.2018, str. 1.
2. Priporočilo Sveta z dne 24. novembra 2020 o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost, UL C 417, 2.12.2020, str. 1.
3. Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030), UL C 66, 26.2.2021, str. 1.
4. Resolucija Sveta o novem evropskem programu za izobraževanje odraslih 2021–2030, UL C 504, 14.12.2021, str. 9.
5. Priporočilo Sveta z dne 5. aprila 2022 o vzpostavljanju povezav za učinkovito evropsko sodelovanje na področju visokošolskega izobraževanja, UL C 160, 13.4.2018, str. 1.
6. Sklepi Sveta o evropski strategiji za krepitev vloge visokošolskih institucij za prihodnost Evrope, UL C 167, 21.4.2022, str. 9.
7. Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost, UL C 243, 27.6.2022, str. 35.
8. Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o evropskem pristopu k mikrodokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost, UL C 243, 27.6.2022, str. 10.
9. Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih, UL C 243, 27.6.2022, str. 26.
10. Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o učenju za zeleni prehod in trajnostni razvoj, UL C 243, 27.6.2022, str. 1.